

УДК 336.7

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V53\(2025\)-26](https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-26)

Мельник О. І., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0001-8639-7755

e-mail: melnikoi@mnau.edu.ua

Задорожна О. В., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0009-0000-1356-4890

e-mail: zadoroznaola436@gmail.com

Кредитування бізнесу: програми підтримки економіки в умовах воєнного стану

Анотація. У статті досліджено питання кредитування бізнесу в умовах воєнного стану. Доведено необхідність підтримки бізнесу в умовах воєнного стану, а також проблему активізації ринку банківського кредитування як ключового інструменту фінансування відновлення та розвитку економіки. Визначено основні програми підтримки економіки, а саме - «Доступні кредити 5-7-9» та грантові програми. Розглянуто динаміку та структуру цільового спрямування кредитування в рамках Державної програми «Доступні кредити 5-7-9». Наведено основні характеристики та особливості сучасного банківського кредитування. Розглянуто аспекти грошово-кредитної політики Національного банку України, а також основні заходи, що значно обмежують доступ до кредитування для бізнесу. Досліджено проблем, ризики та основні бар'єри, які посилюють нерівність у доступі бізнесу до фінансових ресурсів. Запропоновано рекомендації щодо покращення сфери кредитування бізнесу.

Ключові слова: кредитування; воєнний стан; державні програми; Національний банк України; монетарна політика; банки.

Melnyk Olha, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Zadorozhna Olha, Higher Education Student, Accounting and Finance Faculty, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Business Lending: Programs to Support the Economy During Martial Law

Abstract. Introduction. Modern conditions in Ukraine have created new challenges for doing business, forcing companies to adapt to increased risks and limited access to financial resources. Under such circumstances, enterprises must actively seek alternative financing channels and sources of support for liquidity and ensuring business continuity. Therefore, the implementation of adapted financial and credit mechanisms becomes crucial to support and strengthen business resilience. Among these tools are specialized credit programs, grants to support innovation, and preferential financing schemes that allow enterprises to function and develop even in crisis conditions.

Purpose. The purpose of the study is a comprehensive analysis of the current state and prospects for the development of the bank lending market in Ukraine under martial law.

Results. The article examines the issue of business lending under martial law. The main programs of economic support are identified, namely "Affordable Loans 5-7-9" and grant programs. The dynamics and structure of targeted lending within the framework of the State Program "Affordable Loans 5-7-9" are considered. The main characteristics and features of modern bank lending are highlighted. The article also identifies the monetary policy of the National Bank of Ukraine and the main measures that significantly limit access to lending for businesses. The problems and risks and main barriers that increase inequality in business access to financial resources are investigated.

Conclusions. Among the main recommendations for further improving business lending, it is noted that the introduction of online platforms, mobile applications and electronic document management will increase the efficiency of banks, minimize errors related to the human factor and reduce the level of bureaucracy. It is necessary to create favorable conditions for long-term financing of investment projects. This involves improving legislation, developing the capital market, ensuring regulatory transparency and stability of the financial system.

Keywords: lending; martial law; state programs; National Bank of Ukraine; monetary policy; banks.

JEL Classification: E42; E50; E52; E59.

¹Стаття надійшла до редакції: 24.10.2025

Received: 24 October 2025

Постановка проблеми. Воєнний стан в Україні створив нові виклики для ведення бізнесу, змушуючи компанії адаптуватися до підвищених ризиків та обмеженого доступу до фінансових ресурсів. За таких обставин підприємства повинні активно шукати альтернативні канали фінансування і джерела підтримки для ліквідності та забезпечення безперервності роботи бізнесу. Відтепер, впровадження адаптованих фінансових та кредитних механізмів стає вирішальним для підтримки та зміцнення стійкості бізнесу. Серед цих інструментів є спеціалізовані кредитні програми, гранти на підтримку інновацій та пільгові схеми фінансування, які дозволяють підприємствам функціонувати та розвиватися навіть у кризових умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема банківського кредитування бізнесу в умовах воєнного стану є предметом наукового інтересу серед дослідників. У сучасному науковому дискурсі основна увага приділяється питанням адаптації банківської системи до функціонування в екстремальних умовах, а також пошуку та впровадженню інноваційних інструментів і механізмів підтримки ключових секторів національної економіки. Серед дослідників можна виокремити А. Бабенка [1], який розглядав ключові особливості кредитування бізнесу в умовах воєнного стану. Т. М. Винник [2] визначила фінансово-кредитні інструменти підтримки українського бізнесу в умовах воєнного стану. О. Ключка [8] обґрунтувала необхідність активізації ринку банківського кредитування та підтримку стратегічних галузей економіки в умовах воєнного стану.

Незважаючи на проведені дослідження, тема ефективності банківського кредитування бізнесу в умовах воєнного стану залишається недостатньо вивченою. Зокрема, бракує поглибленого аналізу щодо розвитку програм кредитування та використання інноваційних інструментів для покращення кредитування, що підкреслює важливість цього дослідження.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз сучасного стану та перспектив розвитку ринку банківського кредитування в Україні в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто відзначити, що воєнний стан в Україні істотно трансформував кредитну політику банківських установ. Зокрема, було впроваджено низку цільових програм фінансування, спрямованих на підтримку малого й середнього бізнесу, а також спрощено механізми реструктуризації заборгованостей для клієнтів, які зазнали негативного впливу війни. Такі кроки дали змогу утримати стабільність на кредитному ринку та забезпечити продовження економічної активності в державі навіть у складних умовах воєнного періоду.

Однак, співвідношення обсягів банківських кредитів, наданих підприємствам, до ВВП у 2023 році знизилося до мінімального показника за останнє десятиліття – лише 11,2 відсотків. Для порівняння, у більшості країн з розвинутою економікою цей рівень перевищує 70%, що підкреслює потребу у перегляді монетарної політики з метою формування сприятливішого середовища для розвитку кредитування бізнесу. Запровадження додаткових стимулів, зокрема зменшення дохідності депозитних сертифікатів і застосування інструментів, орієнтованих на активізацію кредитної діяльності, могло б сприяти поживленню банківського сектору та стимулюванню інвестиційної активності.

Отже, трансформація грошово-кредитної політики набуває вирішального значення для розширення доступу підприємств до фінансових ресурсів, необхідних для їхнього розвитку.

Основним інструментом стимулювання кредитної активності є розвиток особливих програм рефінансування банків, які надають кредити для реалізації стратегічно важливих державних ініціатив. При цій умові здійснюється контроль за цільовим використанням відповідних фінансових ресурсів. У межах антикризових заходів Національний банк України запровадив механізм вигідного кредитування за ставкою 0% річних протягом усього періоду воєнного стану, який орієнтований на підтримку діючих підприємств та сільськогосподарських товаровиробників [11].

Монетарна політика Національного банку України характеризується утриманням основної облікової ставки на стабільному рівні – 15,5% на перший квартал 2025 року. Подібна стратегія дозволяє підтримувати збалансовану рівновагу між розширенням кредитування та стримуванням інфляційних процесів.

Фіскальні засоби підтримки економіки включають надання державних гарантій за кредитами, часткове відшкодування процентних ставок, а також введення тимчасових податкових пільг для суб'єктів підприємницької діяльності [8]. Регуляторна стратегія НБУ орієнтована на валютне регулювання, що має на меті стимулювання ділової активності, відродження економічного зростання та залучення інвестиційних ресурсів для відбудови національної економіки [14].

Незважаючи на наявні проблеми та численні виклики, українська банківська система довела свою високу стійкість та здатність до адаптації навіть під час воєнного стану. Це підтверджують стабільні показники її функціонування. За інформацією Національного банку України, у першому кварталі 2025 року банківський сектор отримав рекордний прибуток – 40 млрд грн, з яких 65,7% забезпечили державні банки.

Позитивною тенденцією є також скорочення частки непрацюючих кредитів (NPL) – з 37,4% на початку 2024 р. до 28,6% у квітні 2025 р., що свідчить

про поступове оздоровлення кредитного портфеля [12]. Крім того, обсяги довгострокового кредитування бізнесу у 2024 р. зросли на 58%, що є показником відновлення довіри підприємців до банків і готовності інвестувати навіть у ситуації невизначеності [13].

В умовах глибокої макроекономічної нестабільності, спричиненої повномасштабною війною росії проти України, банківська кредитна система перебуває під впливом численних системних, інституційних та політичних ризиків. Протягом 2025 року функціонування кредитного механізму ускладняється не лише звичними ризиками ліквідності та платоспроможності, а й новими викликами, що виникли внаслідок суттєвих змін у економічному середовищі. Ці фактори мають складний, багатогранний характер, тому потребують оновлення стратегічних підходів банків до формування кредитної політики та активнішої участі держави у стимулюванні процесів економічного та інвестиційного відновлення [10].

Так, банківська система поступово пристосовується до нових економічних умов, зокрема через зміни у сфері кредитування. Найшвидше зростає фінансування малого та середнього бізнесу – у 2025 р. обсяги інвестиційних кредитів для малого та середнього бізнесу збільшилися на 50% порівняно з попереднім роком.

Банки, своєю чергою, активно переходять у цифровий формат – створюють онлайн-платформи для кредитування та застосовують нові способи оцінки фінансової надійності клієнтів. Це дозволяє зробити кредит для бізнесу швидшим і доступнішим.

Крім того, банки все частіше зосереджуються на підтримці тих галузей, які мають стратегічне значення для країни. Це узгоджується з державною політикою, спрямованою на зміцнення економіки в умовах війни.

Попри складні обставини, українська банківська система демонструє стійкість і продовжує нарощувати кредитування, допомагаючи бізнесу відновлюватися після наслідків війни. За даними НБУ, у четвертому кварталі 2024 року кредити для бізнесу зросли на 20,6%, а гривневі позики малому та середньому

бізнесу – на 22,1%, що вже становить понад 60% від усього чистого кредитного портфеля банків [13].

Проблема обмеженого доступу малого та середнього бізнесу до кредитних ресурсів залишається надзвичайно актуальною і набуває системного характеру. Щоб підтримати банківське кредитування бізнесу, уряд запровадив державну програму «Доступні кредити 5-7-9». Програма допомагає підприємцям отримати кредити з частковою компенсацією процентних ставок і державними гарантіями [8]. Її основна мета – допомогти малим і середнім підприємствам отримати доступ до вигідних позик, що дає змогу розвивати виробництво та інвестувати у зростання. Спочатку програма була орієнтована на стимулювання кредитування саме переробної промисловості – галузі, яка відіграє ключову роль у формуванні доданої вартості та економічному розвитку країни. У межах цієї ініціативи бізнес може отримати кредити за пільговими ставками від 5% до 9%, залежно від розміру доходів і масштабів інвестиційних проєктів. Це зменшує фінансовий тиск на підприємства, дозволяючи їм спрямовувати більше коштів на модернізацію виробництва, розширення діяльності та створення нових робочих місць.

Незважаючи на те, що програма «Доступні кредити 5-7-9» створена з метою допомогти галузі переробної промисловості, фактичний розподіл коштів свідчить про значне відхилення від встановленої мети (рис. 1).

Згідно з наявними даними, антикризові кредити мали найбільшу частку і складали 20,6%, наступними видані на поповнення обігових коштів – 19,9%, антивоєнні – 18,9%, натомість на підтримку переробної сільськогосподарської галузі залучено лише 9,6% від загального кредитного портфеля. Відтак, лише 14,8% від загального обсягу кредитування було виділено секторам, здатним генерувати виробництво з високою доданою вартістю та сприяти сталому довгостроковому економічному зростанню.

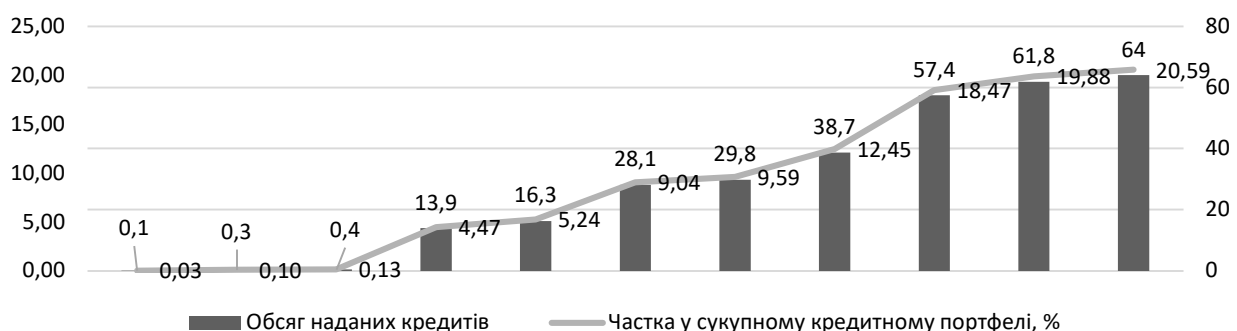

Рисунок 1 - Динаміка та структура цільового спрямування кредитування в межах Державної програми «Доступні кредити 5-7-9» у 2024 р., млн грн, %

Джерело: побудовано авторами за даними [7]

Такий розподіл ресурсів свідчить, що підприємства переважно зосереджувалися на утриманні своєї діяльності, а не на інвестиціях у модернізацію чи розширення. При цьому максимальний термін кредитування становив лише три роки, що свідчить про короткостроковий характер програми. Це, своєю чергою, не сприяло створенню продукції з високою доданою вартістю і вказує на обмежену ефективність її реалізації.

Незважаючи на позитивні результати урядової програми «Доступні кредити 5-7-9%» [5], її вплив на реальний сектор економіки залишається обмеженим. Із понад 1,9 млн активних суб'єктів підприємництва та фізичних осіб-підприємців у 2024 р. скористалися цією ініціативою лише близько 12 тисяч.

Основними чинниками низької ефективності є надмірна бюрократія процедур отримання позик, потреба у матеріальному забезпеченні, жорсткі вимоги до кредитної історії, а також невідповідність умов фінансування фактичному економічному становищу позичальників. Такі бар'єри істотно обмежують інвестиційну активність на місцях і стримують процес економічного відновлення країни [5].

Державна грантова програма демонструє вищий рівень ефективності порівняно з іншими інструментами підтримки бізнесу. Протягом двох років понад 18 тисяч підприємців отримали фінансування на запуск або розвиток власної справи в межах урядового проєкту «єРобота», на реалізацію якого держава спрямувала 8,5 млрд гривень. Завдяки цій ініціативі було відкрито тисячі нових компаній і підтримано чинні підприємства, що дало змогу створити понад 55 тисяч нових робочих місць [4].

Цей механізм підтримки довів свою результативність, адже сприяє активізації малого бізнесу, забезпечуючи доступ до стартового капіталу та ресурсів для подальшого зростання. Окрім створення робочих місць, програма також має фінансово-стимулюючий ефект – упродовж трьох років отримані кошти повертаються до бюджету у вигляді податків та зборів, що підвищує економічне відтворення та стійкість державної підтримки.

Одним із можливих напрямів удосконалення грошово-кредитної політики може стати впровадження асиметричного коридору процентних ставок за активними та пасивними операціями НБУ. Основний зміст даного механізму полягає у встановленні різниці між ставками за депозитними сертифікатами та кредитами рефінансування, за рахунок чого банки матимуть більші стимули до активнішого кредитування бізнесу. Такий підхід допоможе зменшити привабливість без ризикових інструментів – зокрема, розміщення коштів у депозитні сертифікати НБУ – та підвищить зацікавленість банків у фінансуванні реального сектору економіки, що особливо важливо в умовах

воєнного стану, коли доступ до кредитних ресурсів має вирішальне значення [2, с. 165].

Після проведеного дослідження було зосереджено увагу на характеристиках та особливостях сучасного банківського кредитування. Так, на рівні держави існує усвідомлення критичної ролі підтримки бізнесу, зокрема фінансової, у період воєнного стану. Фахівці виділяють три ключові механізми такої підтримки – фінансову допомогу, податкові пільги та валютну лібералізацію, наголошуючи, що їх застосування спрямоване на зміцнення стійкості підприємництва в умовах надзвичайно несприятливого макроекономічного середовища, викликаного відкритою агресією проти України. Завдяки різним фінансовим інструментам держава не лише підвищує здатність українських підприємств протистояти кризам, але й стимулює структурні зміни, спрямовуючи ресурси у стратегічно важливі та найефективніші галузі економіки [9].

Загалом, запропоновані урядом заходи щодо фінансової підтримки бізнесу дали бажаний ефект, і програма «Доступні кредити 5-7-9%» справді стала потужним «каталізатором» кредитування підприємництва. Експерти зазначають, що основними факторами, що формували ефективність програми, були: прозорість та простота механізмів реалізації; постійна та своєчасна адаптація програми до мінливого макросередовища, загострення конкуренції між банками, що беруть участь у програмі, та, нарешті, її інтеграція з іншими інструментами підтримки бізнесу. Крім того, програма дала поштовх для розвитку банківського сектору, створивши нові можливості для його зростання. У майбутньому її важливо адаптувати до потреби відновлення економіки України [1].

Окремо варто зосередити увагу на регуляторних бар'єрах, які посилюють нерівність у доступі бізнесу до фінансових ресурсів. Надмірна зарегульованість процесу кредитного аналізу, необхідність виконання жорстких вимог щодо формування резервів під можливі збитки, обмеження у співпраці з пов'язаними особами, а також недосконалість системи кредитного страхування створюють значне адміністративне навантаження для банків і стримують розширення кредитування. Крім того, в Україні, на відміну від більшості країн ЄС, відсутні ефективно діючі гарантійні фонди чи агентства кредитного страхування, які могли б виступати посередниками у зниженні ризиків для банків при фінансуванні галузей із підвищеною невизначеністю [5].

Також слід акцентувати увагу на системному впливі геополітичних ризиків та зовнішніх шоків на фінансово-економічну стабільність країни. Повномасштабна війна від 2022 року призвела до масштабних руйнувань інфраструктури, скорочення виробничої активності, зниження експортного потенціалу та зростання фіскального навантаження на державний бюджет. В умовах такої нестабільності

валютні коливання, енергетичні перебої та підвищення вартості логістичних послуг формують додатковий тиск на рентабельність підприємств, істотно погіршуючи їхню кредитоспроможність. Одночасно це ускладнює банкам здійснення якісної оцінки ризиків у довгострокових проєктах, що спонукає їх уникати фінансування капіталомістких секторів – промисловості, енергетики та агрообробки. Водночас саме ці напрями є стратегічно важливими для післявоєнної відбудови економіки, а їх недостатнє кредитування створює ризики формування замкненого кола структурної стагнації.

Отже, проблематика банківського кредитування в Україні має комплексний, багатовимірний характер і зумовлена низкою взаємопов'язаних чинників. Її вирішення неможливе лише за допомогою ринкових інструментів – необхідна узгоджена взаємодія між банківською системою, органами державної влади, міжнародними фінансовими структурами та позичальниками. Тільки поєднання гнучкої кредитної політики, ефективних механізмів державної підтримки, цифровізації фінансових процесів і глибокого аналізу ризиків здатне подолати системну кризу кредитування, яка нині залишається одним із головних бар'єрів на шляху до сталого економічного розвитку України.

Крім того, Україна співпрацює з міжнародними фінансовими інституціями. Програми кредитної підтримки допомагають підвищити довіру банків до клієнтів і полегшують доступ малого та середнього бізнесу до фінансування. Активна діджиталізація банківської системи в Україні робить кредитний процес швидшим і зручнішим: скорочуються витрати, зменшується кількість паперової роботи, при цьому заявки розглядаються значно оперативніше.

Онлайн-платформи, мобільні додатки та електронний документообіг дозволяють банкам ефективніше працювати з клієнтами й мінімізувати помилки, пов'язані з людським фактором. Завдяки скоринговим системам і штучному інтелекту банки можуть точніше оцінювати кредитоспроможність позичальників і знижувати рівень простроченої

заборгованості. Такі технології не лише автоматизують процес ухвалення рішень, а й роблять їх більш об'єктивними та швидкими.

Щоб забезпечити стаке економічне зростання та відновлення країни після війни, потрібно створити сприятливі умови для довгострокового фінансування інвестиційних проєктів. Це передбачає вдосконалення законодавства, розвиток ринку капіталу, забезпечення прозорості регулювання й стабільності фінансової системи [10]. Крім того, важливо активніше розвивати державно-приватне партнерство, створювати спеціальні фінансові інструменти для підтримки інфраструктурних і технологічних проєктів та налагоджувати ефективну співпрацю між органами влади й фінансовими установами.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного дослідження визначено, що «доступні кредити» мають позитивний ефект на економічну діяльність, адже за їх рахунок зменшується фінансовий тиск на підприємства, дозволяючи їм спрямовувати більше коштів на модернізацію виробництва, розширення діяльності та створення нових робочих місць. Грантові програми, своєю чергою, є досить результативними, адже сприяють активізації малого бізнесу, забезпечуючи доступ до стартового капіталу та ресурсів для подальшого зростання. Програма також має фінансово-стимулюючий ефект – упродовж трьох років отримані кошти повертаються до бюджету у вигляді податків та зборів, що підвищує економічне відтворення та стійкість державної підтримки.

Серед основних рекомендацій щодо подальшого вдосконалення кредитування бізнесу обґрунтовано, що впровадження онлайн-платформ, мобільних додатків та електронного документообігу підвищить ефективність роботи банків, мінімізує помилки, пов'язані з людським фактором та зменшить рівень бюрократії. При цьому важливим є створення сприятливих умов для довгострокового фінансування інвестиційних проєктів. Це передбачає вдосконалення законодавства, розвиток ринку капіталу, забезпечення прозорості регулювання й стабільності фінансової системи.

Література:

1. Бабенко, А. Кредитування бізнесу: ключові пріоритети під час воєнного стану // Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024. № 332(4), С. 188-192. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-27>
2. Винник Т.М. Фінансово-кредитні інструменти підтримки українського бізнесу в умовах воєнного стану. Колективна монографія: ФОП Паляниця В.А, 2024. С. 160–172.
3. Гранти на переробку: у 2024 році виробники отримали майже 1,8 млрд грн підтримки. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://surl.li/kuoeor>.
4. Два роки єРобота: Держава інвестувала 8,5 млрд грн в розвиток малого й середнього бізнесу через гранти / Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f5a6ff73-4d1e-49af-ac19-0cb24358791c&title=DvaRokirobota>.
5. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%»: у пошуках оптимального дизайну. Укрінформ. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3836803-derzavna-programa-pidtrim-ki-biznesu-dostupni-krediti-579-u-posukah-optimalnogo-dizajnu.html>.
6. Діяльність підприємств. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Доступні кредити 5-7-9% / Фонд розвитку підприємництва. URL: <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9>
8. Ключка О. Активізація ринку банківського кредитування в Україні для підтримки стратегічних галузей економіки в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2025. №76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-96>.

9. Корнєєв, В., Забчук, Г., Івашук, О., Винник, Т., Рудан, В. Компаративний аналіз банківського кредитування підприємств України в умовах війни. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2024. № 6(59). С. 11–23. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.59.2024.4533>
10. Тимошенко М., Бондаренко А. Банківське кредитування в сучасних умовах. Економіка та суспільство. 2024. №73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-115>.
11. Фурман В. Як НБУ підтримує кредитування під час війни. Економічна правда. 2022. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2022/03/31/684979/>
12. Частка непрацюючих кредитів у банках за I квартал 2025 року скоротилася до 28,6%. 2025. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-i-kvartal-2025-roku-skorotilasya-do-286>.
13. Annual Report 2024: Resilience as Foundation for Economic Recovery. National Bank of Ukraine. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2024-rik-stiykist-yak-fundament-dlya-vidnovlennya-ekonomiki>.
14. NBU Continues to Ease FX Restrictions by Enabling Residents to Repay New Loans from Nonresidents . National Bank of Ukraine. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/nbu-i-nadali-pomyakshuye-valyutni-obmejennya-nadano-mojlivist-rozrahovuvatisya-za-novimi-kreditami-vid-nerezidentiv>.

References:

1. Babenko, A. (2024) Kredytuvannya biznesu: kliuchovi priorytety pid chas voiennoho stanu. Herald of Khmelnytskyi National University. *Economic Sciences*. 332(4), 188-192. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-27>.
2. Vynnyk, T.M. (2024) Finansovo-kredytni instrumenty pidtrymky ukrainskoho biznesu v umovakh voiennoho stanu. Kolektyvna monohrafiia: FOP Palianytsia V.A, 160–172.
3. Ministry of Economy of Ukraine (2024). Hranty na pererobku: u 2024 rotsi vyrobnyky otrymaly maizhe 1,8 mlrd hrn pidtrymky. <https://surl.li/kuoeop>.
4. Dva roky yeRobota: Derzhava investovala 8,5 mlrd hrn v rozvytok maloho y serednoho biznesu cherez hranty. <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=f5a6ff73-4d1e-49af-ac19-0cb24358791c&title=DvaRokirobota>.
5. Ukrinform. (2024). Derzhavna prohrama pidtrymky biznesu «Dostupni kredyty 5-7-9%»: u poshukakh optimalnoho dyzainu. URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3836803-derzhavna-programa-pidtrim-ki-biznesu-dostupni-krediti-579-u-posukah-optimalnogo-dizajnu.html>.
6. State Statistics Service of Ukraine. (2025). Diialnist pidpriemstv. <https://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Development and Partnership Fund (2025). Dostupni kredyty 5-7-9%. <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9>
8. Kliuchka, O. (2025) Aktyvizatsiia rynku bankivskoho kredytuvannya v ukraini dlia pidtrymky stratehichnykh haluzei ekonomiky v umovakh voiennoho stanu. *Ekonomika ta suspilstvo*. 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-96>
9. Kornieiev, V., Zabchuk, H., Ivashchuk, O., Vynnyk, T., Rudan, V. (2024) Komparatyvnyi analiz bankivskoho kredytuvannya pidpriemstv Ukrainy v umovakh viiny. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*. 6(59). 11–23. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.59.2024.4533>.
10. Tymoshenko, M., Bondarenko, A. (2024) Bankivske kredytuvannya v suchasnykh umovakh. *Ekonomika ta suspilstvo*. 73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-115>.
11. Furman V. (2022). Yak NBU pidtrymuie kredytuvannya pid chas viiny. *Ekonomichna pravda*. <https://epravda.com.ua/columns/2022/03/31/684979/>
12. National Bank of Ukraine. (2025) Chastka nepratsuiuchykh kreditiv u bankakh za I kvartal 2025 roku skorotylasya do 28,6%. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-i-kvartal-2025-roku-skorotilasya-do-286>
13. National Bank of Ukraine. (2025). Annual Report 2024: Resilience as Foundation for Economic Recovery. <https://bank.gov.ua/en/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2024-rik-stiykist-yak-fundament-dlya-vidnovlennya-ekonomiki>
14. National Bank of Ukraine. (2023). NBU Continues to Ease FX Restrictions by Enabling Residents to Repay New Loans from Nonresidents. <https://bank.gov.ua/en/news/all/nbu-i-nadali-pomyakshuye-valyutni-obmejennya-nadano-mojlivist-rozrahovuvatisya-za-novimi-kreditami-vid-nerezidentiv>.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License